

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA RUSKÉHO A FRANCOUZSKÉHO JAZYKA

STÁTNÍ SYMBOLY FRANCIE A JEJICH VYUŽITÍ VE VÝUCE
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michaela Matznerová

Francouzský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PhDr. Sylva Nováková, Ph.D.

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 14. dubna 2015

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ:

Ráda bych zde poděkovala vedoucí bakalářské práce PhDr. Sylvě Novákové, Ph.D., za užitečné rady a hlavně čas, který mi věnovala. Poděkování bych chtěla věnovat i všem respondentům, kteří pomohli s praktickou částí bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	2
1 SYMBOL A SYMBOLIKA	4
2 STÁTNÍ SYMBOLY FRANCIE A JEJICH SROVNÁNÍ S ČESKÝMI SYMBOLY.....	6
2.1 STÁTNÍ HYMNA.....	6
2.2 STÁTNÍ VLAJKA	8
2.3 STÁTNÍ ZNAK.....	11
2.4 GALSKÝ KOHOUT.....	12
2.5 DEVÍZA: VOLNOST, ROVNOST, BRATRSTVÍ	16
2.6 SVÁTEK 14. ČERVENCE	17
2.7 ŘÁD ČESTNÉ LEGIE	21
2.8 VELKÁ FRANCOUZSKÁ PEČEŤ	24
3 STÁTNÍ SYMBOLY TYPICKÉ POUZE PRO FRANCII	28
3.1 MARIANNE	28
4 VYUŽITÍ STÁTNÍCH SYMBOLŮ VE VÝUCE.....	30
4.1 TEST A DOTAZNÍK.....	30
4.2 NÁVRH ČINNOSTÍ A DOPORUČENÉHO MATERIÁLU.....	32
ZÁVĚR.....	36
RÉSUMÉ.....	38
TABULKY	38
LITERATURA	40
SEZNAM PŘÍLOH	I
PŘÍLOHY	II
PŘÍLOHA 1	II
PŘÍLOHA 2	III
PŘÍLOHA 3	V

ÚVOD

Tato práce je zaměřena na státní symboly Francie. Zabývá se také objasněním symbolů obecně. Jsou totiž nedílnou součástí každé kultury a doprovázejí nás celý život. Vedle toho, že s sebou každý symbol nese určitou historii a význam, je v něm také něco, co nás vede k zamyšlení. Symboly existují již od pradávna a mají v sobě cosi mystického.

Nejdříve jsou osvětleny pojmy symbol a symbolika. Symbol je pojat z obecného hlediska a poté z historického hlediska. Je vysvětleno, za jakých okolností symbol vznikl, jeho původní význam a proč se používá.

Dále přejdeme přímo ke státním symbolům Francie, které jsou v práci prezentovány z pohledu antropologického. Je zde jejich popis a uvedení do souvislostí. U symbolů se seznámíme s jeho vznikem, smyslem, historií, jeho podobou a tím, co symbol představuje. Každý symbol má svou vlastní podkapitolu, ve které je popsán. V práci jsou obsaženy následující symboly: státní hymna, státní vlajka, státní znak, galský kohout, devíza: „volnost, rovnost, bratrství“, státní svátek 14. července, Řád čestné legie, velká francouzská pečeť a Marianne. Ke každému francouzskému symbolu, který má svůj protějšek v českých reáliích, je uvedeno i srovnání v duchu interkulturního přístupu. Toto srovnání chybí pouze u Marianne, neboť je jediným symbolem, který je typický pouze pro Francii a v českých reáliích svůj protějšek nemá.

Marianne je posledním symbolem zmíněným v teoretické části práce a pak přejdeme k části praktické. V té je představen test a dotazník týkající se státních symbolů Francie. Test i dotazník je analyzován a okomentován a tvoří podklad pro druhou polovinu praktické části, což je návrh využití tohoto tématu ve výuce. Zde je představen návrh činností a doporučených materiálů, které by se daly zakomponovat do hodiny francouzského jazyka jako takové malé okénko do reálií.

Seznámení žáků se státními symboly Francie by mohlo být prospěšné z důvodu lepšího pochopení této frankofonní země a mohlo by žákům více přiblížit francouzskou mentalitu.

Důvodem výběru tohoto tématu je můj zájem o francouzské reálie a rozšíření vědomostí v oblasti symboliky. Řada symbolů, které se používají dodnes, mají kořeny hluboko v minulosti, a tak si dotyčný udělá přehled i o historii. Tyto vědomosti se dají

využít při výuce francouzského jazyka a podrobná znalost státních symbolů je pro budoucího učitele přínosná.

1 SYMBOL A SYMBOLIKA

Úvodem do této problematiky budou vysvětleny dva termíny. Prvním z nich je symbol a druhým je symbolika.

Symbol je „označení nesoucí určitý význam či alegorii; filozofický znak, v němž nejsou obsaženy pouze racionální významy, ale který nese významnější smysl, ukrytý mnohdy v archetypální komunikaci společnosti.“¹ Podle naučného etymologického slovníku jazyka českého, je symbol z latinského slova „*symbolum*“², neboli znamení. A symbolika je „*nauka, která vykládá skrytý smysl symbolů.*“³

Podle Ottova slovníku naučného, bychom původ symboliky hledali už v hieroglyfech, což bylo obrazové písmo vyvinuté ve starém Egyptě. „*Původ její hledati jest v hieroglyfice čili obrazovém písmě starých Egyptanů ...*“ (Ottův slovník naučný, str. 483) Odtud se symbolika přenesla k Židům a od nich se dostala až k prvním křesťanům. Křesťané symboliku používali, aby se vyhnuli pronásledování. Jedním z jejich symbolů byl například beránek, který představoval oběti přinášené Kristu nebo dobrý pastýř, který představoval Krista samotného. Vinná réva zastupovala křesťanské zaslíbení a palma byla vítězné znamení mučedníků.⁴

Ve středověku se dále také setkáváme se symbolikou zvířat. Například evangelista sv. Marek byl zobrazován se lvem, sv. Lukáš byl s volem a sv. Ján s Orlem. Následně se vyvinula symbolika právní, která v sobě nese například zdvihnutí prstů, pokud skládáme přísahu. A potom symbolika barev, kde bílá byla barvou nevinnosti, zelená barvou naděje a černá barvou smutku. Zajímavá je i symbolika čísel. Číslo tři představovalo nejsvětější Trojici a číslo sedm bylo například číslo patřící židům.⁵

„... *Ve středověku vznikla symbolika zvířat, například představování evangelisté sv. Marek ...*“ (Ottův slovník naučný, str. 483)

Všechny symboly, které existují, nesou určitý význam. Ať už negativní, jako symboly války, pozitivní, jako symboly míru nebo čistě neutrální státní symboly. Hrají

¹ Kolektiv autorů. *Encyklopedický slovník*. Praha 2: Odeon, 1993, str. 1067

² LYER, Stanislav. *Stručný etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1968, str. 461

³ *Ottův slovník naučný*, Praha: Vydavatel a nakladatel J. Otto, str. 483

⁴ Tamtéž, str. 483

⁵ Tamtéž, str. 483

svou roli ve společnosti a lidé na ně určitým způsobem nahlízejí. Některé symboly s sebou nesou jednoduchý význam a v jiných se ukrývá hlubší smysl. Dá se také říci, že slouží k usnadnění komunikace. Zkonkrétňují abstraktní smysl.

Každý symbol má svou historii a svůj vývoj, a tak je tomu i u symbolů státních. Musely nějakým způsobem vzniknout a přetrvat až do dnešní doby. O většině symbolů, které dnes používáme, je jejich historie známá a dá se dohledat, i když může sahát hluboko do minulosti. Tak je tomu například u historie státních vlajek, kterým bude věnována následující kapitola. Ty mají své kořeny až u našich dávných předků. A i když se jejich podoba v průběhu let změnila, význam, který nese, zůstává stejný anebo hodně podobný – dříve prezentace kmene a v dnešní době tedy státu.

Země je na své symboly hrdá a chápe je jako součást kulturního dědictví a národního bohatství.

2 STÁTNÍ SYMBOLY FRANCIE A JEJICH SROVNÁNÍ S ČESKÝMI SYMBOLY

2.1 STÁTNÍ HYMNA

Vznik, vývoj, symbolika

Tato část bakalářské práce bude věnována státní hymně. Hymna je „*slavnostní píseň jako symbol národa nebo sociálního hnutí*“⁶ Hraje se při oficiálních událostech a reprezentuje národ. Je to píseň vlastenecká, která je určena zákonem a ukrývá v sobě národní ideu. Je jak oslavující, tak i pietní. Dokáže lidi vyzvat k akci a připomenout jim, odkud vlastně pochází. Někdy v lidech vyvolává velmi silné pocity. Sportovci patří k těm, kteří pocit vzrušení při státní hymně zažívají snad nejvíce. Dále je to celý národ, který tento pocit prožívá při různých mimořádných událostech, jako tomu bylo například 21. listopadu, roku 1989, kdy státní hymnu zpívala Marta Kubišová z balkonu Melantrichu.⁷

Státní hymny mívají většinou historický motiv. Vznikaly zpravidla během nějaké historické události, na podporu určitého společenství, národa. U francouzské hymny je to totéž. Její kořeny sahají až do konce 18. století a její vznik má i svůj historický kontext.

Vznik francouzské hymny byl po dlouhou dobu nejasný. Po nějaké době se ale dějepisci a hudební vědci shodli na variantě, která přetrvává dodnes. V dnešní době si myslíme, že státní francouzská hymna byla složena v alsaském městě Štrasburku, během dubna roku 1792, krátce poté, co se Francie dostala do války s Rakousko-Uherskem. Francouzské hymně dal vzniknout tehdejší štrasburský starosta. Litoval, že francouzská vojska nemají žádnou píseň, která by je doprovázela do jejich výsledného válečného tažení. Jediné písně, které vojsko mělo, byly písně staré a ty se pořád dokola opakovaly. Starosta tedy povolal royalistu Rougeta de Lisle (důstojníka, kterému v té době bylo 31 let) a vyzval ho ke zkomponování písně, která by vojska do vítězného boje mohla doprovodit. Rouget píseň vytvořil hned do druhého dne a pojmenoval ji *Válečný zpěv pro rýnskou armádu* (ve francouzském jazyce: *Chant de guerre pour l'Armée du Rhin*). Ještě v ten den, kdy Rouget píseň odevzdal, byla starostou interpretována. Nejdříve však anonymně. Brzy

---

⁶ Kolektiv autorů. *Encyklopedický slovník*. Praha 2: Odeon, 1993, str. 408

⁷ Česká státní hymna [online]. www.vlada.cz [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/udalosti/ceska-statni-hymna-52312/>

se stala velmi populární, díky její krásné melodii, refrénu a také textu, který byl pro danou dobu opravdu povzbuzující.⁸

O tři měsíce později, po složení této válečné písně, měla Francie obavy z rakousko-pruské invaze. Zákonodárné shromáždění na obranu vlasti a ústavy vyzvalo občany Francie k mobilizaci. Na výzvu reagovalo mnoho dobrovolníků v celé Francii a mezi nimi i dobrovolníci-federáti z Marseille. Během jejich pochodování k Paříži byli povzbuzováni Rougetovým hymnem pro rýnskou armádu. Text byl však během jejich cesty rozšířen o sedmou sloku, která je nazývána „slokou dětí“. Když dorazili do Paříže, písní se začalo říkat *Chant des Marseillais* a následně *La Marseillaise*. Roku 1795 se Marseillaise dočkala prohlášení za národní hymnu.⁹

Vzhledem k tomu, že text hymny byl hodně revoluční, bylo místo této písně v čele národa vcelku nejisté. Hlavně v období císařství, bourbonské restaurace a Komuny bylo na zpívání hymny nahlíženo jako na projev rebelantství a vzbouřenectví. To se však změnilo a v roce 1830, dále roku 1848 a 1870, kdy Marseillaise opět dosahovala velké popularity. V roce 1879 byla znovu prohlášena národní hymnou Francie a bylo ji slyšet pokaždé, když chtěli občané dát najevo svou nechuť k nesvobodě. Francouzská hymna podlela historickému vývoji a prodělala určité změny v chápání jejího obsahu. Během konce 19. století se Marseillaise stala symbolem pravicové části vlády. Roku 1887 se Francouzi dočkali přijetí oficiální verze hymny.¹⁰

Ve 21. století se uvádějí jen tři sloky francouzské hymny, a to sloka první, šestá a sedmá. Zajímavé ovšem je, že zejména mladší generace francouzského národa ovládá pouze sloku první. A i když je ve Francii na Marseillaisu nahlíženo jako na velkou část národního dědictví a součást francouzské kultury, pro spoustu Francouzů je její text až moc krvežíznivý a násilnický. Krvelačnost je patrná i z překladu pana J. O. Fischera, který je k dispozici v příloze 1, spolu s francouzskou verzí hymny.¹¹

---

⁸ NOVÁKOVÁ, Sylva. La Marseillaise. Cizí jazyky: *Časopis pro teorii a praxi*. 2001-2002, roč. 45, č. 4, str. 125

⁹ Tamtéž, str. 125

¹⁰ Tamtéž, str. 125

¹¹ Tamtéž, str. 126

Marseillaisa je píseň, která již na první dojem působí jako píseň plná násilí. Je v ní však hluboko zaryt revoluční duch Francie a symbol svobody. Touha celého společenství i každého jednotlivce po svobodě a volnosti.

Státní hymna ČR - srovnání

Hymna České republiky má oproti té francouzské úplně jiný ráz. Nedychtí po krvi, ani nevyzývá k boji.

Poprvé zazněla 21. prosince 1834 na českém divadelním představení (i když tehdy byl slyšet spíše německý jazyk, než český) ve Stavovském divadle. Text složil J. K. Tyl a melodii F. Škroup. Poté byla píseň publikována ve sbírce „Věvec zpěvů vlasteneckých“. Zpívala se při všech možných příležitostech (jak oficiálních, tak rodinných) a hymnou se stala v roce 1920. Avšak závazné hudební znění bylo stanoveno až o sedm let později.¹²

Hymna si zachovala svou podobu dodnes, ale při dělení Československa byla ohrožena. Tehdejší předseda sněmovny Milan Uhde nebyl s hymnou spokojený a tvrdil: „*Hymna se mi nelíbí. Zatímco jiní mají bojové písně, česká hymna je žebráckou písní, která se doprošuje (...)*“¹³ Vzhledem k valné většině poslanců, kteří chtěli hymnu zachovat, zůstala píseň nezměněná.¹⁴

V dnešní době odborníci zdůrazňují symbolický význam, který byl textem J. K. Tyla vydobyt. Podle nich má v sobě píseň obrovský emocionální náboj a může nám poskytnout pomoc v době váhání nebo rozhodování. Má vyvolávat pocit, že jsme součástí národního celku.¹⁵

2.2 STÁTNÍ VLAJKA

Vznik, vývoj, symbolika

Vznik státní vlajky tkví hluboko v lidské potřebě komunikace. První náznaky se objevily už za dob našich předků, kteří se potulovali po lesích a dávali si jednoduchá znamení, například pro signalizaci nebezpečí. Nejdříve si vystačili s větvemi, které byly později nahrazeny prapory spletenými z rákosu, a o něco déle se začala používat obyčejná

---

¹² Česká státní hymna [online]. www.vlada.cz [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/udalosti/ceska-statni-hymna-52312/>

¹³ Tamtéž

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ Tamtéž

hrubá tkanina. Tímto způsobem se dospělo až k dnešním vlajkám. Po používání hrubé tkaniny zde byly ale ještě prapory a štíty, praví předchůdci vlajek. Látkové prapory a štíty často zachycovaly rodové figury, podle kterých se kmeny mezi sebou vzájemně poznávaly. Později i například vojska. Úplně první vzniklé vlajky byly velmi jednoduché, aby byly co nejrychleji rozpoznatelné. Francouzská vlajka si jednoduchost zachovala až dodnes.¹⁶

Státní vlajky nás doprovázejí při většině společenských akcí. Vyvěšují se například při různých vážených návštěvách ze zahraničí nebo při politických akcích. Zároveň je můžeme vidět během státních svátků, kdy se vyvěšují ve školách, na pracovištích a úředních budovách. Vlají také například při sportovních utkáních, takže diváci mohou hned poznat, které státy soupeří. Obzvláště při akcích, jako jsou například Olympijské hry, se nám nabízí opravdu pestrá nabídka státních vlajek. Olympijské hry mají dokonce i svou vlastní vlajku.

Každá státní vlajka má svou historii a svůj příběh. Je to jeden ze státních symbolů, který najdeme v každé zemi. Francouzská státní vlajka Francie byla přijata 5. dubna roku 1848. Je složená ze tří barev, a tudíž je nazývána také jako „trikolóra“. První interpretace vlajky říká, že červená a modrá barva představují hlavní město Francie (Paříž) a bílá barva představuje šlechtu nebo i Pannu Marii či Johanku z Arku. Podle dalšího výkladu se barvy dají chápat také jako reprezentanti hesla „volnost, rovnost, bratrství“, které se začalo používat za dob Velké francouzské revoluce, na konci 18. století.¹⁷

Barvy francouzské vlajky s sebou nesou ale i další symboliku. Modrá barva symbolizuje plášť svatého Martina, který je považován za vůbec nejstarší prapor Francie. Bílá barva symbolizuje prapory Bourbonů a červená barva symbolizuje prapor, který náležel císaři Karlu Velikému. Zde je zřejmé, že výkladů státní francouzské vlajky nalezneme hned několik.¹⁸

Francouzská vlajka se stala vzorem dalším státním vlajkám, jako například státní vlajce Norska, Mexika nebo Dominikánské republiky. Představuje pro ně symbol svobody a patří k vlajkám, které jsou známé po celém světě.¹⁹

---

¹⁶ BARKER, Brian Johnson. *Vlajky: kapesní atlas*. Frýdek-Místek: Alpress s.r.o., 2005, str. 16

¹⁷ Tamtéž, str. 35

¹⁸ *Lexikon vlajek a znaků zemí světa*. Praha: Kartografie Praha, a.s., 2003, str. 65

¹⁹ Tamtéž, str. 65

Jak již bylo řečeno, státní vlajka byla přijata v roce 1848. Vznikla ale již za časů Velké francouzské revoluce. V této době bylo velmi populární připevňování kokard na různé části oblečení. Kokarda byla stužka nebo popřípadě i více stužek připevněných dohromady. Používali se modročervené kokardy, které představovaly barvy znaku Paříže. Dne 17. července 1789, se údajně francouzský král vydal na radnici, kde dostal od starosty modročervenou kokardu. Tu přišpendlil doprostřed své bílé, a tím dal vzniknout trojbarevné francouzské vlajce. Ta ale nevypadala od začátku svého vzniku tak, jak jí známe dnes. Vlajky tohoto typu měly spíše pruhy vodorovné nebo dokonce úhlopříčné. Vodorovné pruhy byly v módě od roku 1792 a až od roku 1794 se začaly používat pruhy svislé.²⁰

Moc dlouho ale trikolóra v čele Francie nezůstala. V roce 1814, když byla vláda Napoleona I. u konce, nesla Francie vlajku Bourbonů. Bourbonská vlajka byla bílá, se žlutými liliemi a uprostřed měla dva anděly. Vyvěšovala se až do srpna roku 1830, kdy král Ludvík Filip Orleánský znovu zavedl trikolóru. Donutila ho k tomu červencová revoluce, která je dodnes připomínána pomníkem, stojícím na Place de la Bastille v Paříži. Ale ani tehdy se konečná podoba vlajky neuchytila. V roce 1848, který by mohl být označován také jako „revoluční rok“, byl vydán dekret a červený pruh si prohodil místo s bílým. Ještě tentýž rok, o necelý měsíc později, se bílý pruh vrátil zpět do středu vlajky. A v této podobě už zůstala státní vlajka Francie dodnes.²¹

Státní vlajka ČR - srovnání

Nemůžeme si nevsimnout podobnosti francouzské vlajky a vlajky české. Obě obsahují modrou, bílou i červenou barvu a tudíž se obě dají označovat jako tzv. „trikolóra“. Modrá barva je u obou vlajek na levé straně. U francouzské vlajky se jedná o svislý pruh, tvořící jednu třetinu vlajky. U české vlajky jde o trojúhelník neboli klínek, na který se vodorovně napojují nahoře bílý a dole červený pruh. U francouzské vlajky, jak již bylo řečeno dříve, jsou pruhy svislé a vedle modré zaujímá místo bílý, a poté červený.

Státní vlajka České republiky prošla určitými změnami, stejně jako vlajka Francie. Původní podoba praporu byly dva vodorovné pruhy – bílý a červený. Pro podobnost s Polskem a Rakouskem byl tento prapor nahrazen novou vlajkou, která měla podobu české současné vlajky a patřila Československu. Jejím autorem byl Josef Kursa. Pak ale

---

²⁰ *Lexikon vlajek a znaků zemí světa*. Praha: Kartografie Praha, a.s., 2003, str. 65

²¹ Tamtéž, str. 65

nastala německá okupace a vlajka dostala novou podobu. Tvořily ji tři svislé, stejně široké pruhy, v barvě bílé, červené a modré. Následně si zahraniční odboj získal zpět podobu naší vlajky, jakou jí známe dnes a tu si i přes všechny politické a státoprávní změny zachoval. A tak se stala vlajkou České republiky vlajka s modrým klínkem.²²

2.3 STÁTNÍ ZNAK

Vznik, vývoj, symbolika

Státní znaky jsou stejně jako vlajky důležitými státními symboly. I když nauka o znacích (tzv. heraldika) vznikla dříve než nauka o vlajkách (tzv. vexilologie), znaky se objevily až po praporech. Úplné počátky heraldiky bychom našly již ve 12. století, v dobách křížových výprav. V první takové křížové výpravě se dali válečníci rozpoznat pouze podle korouhví. Ty za nimi nosili jejich panoši. Jednalo se však jen o významné válečníky. Ve druhé křížové výpravě už na svých štítech měli znamení jejich předků. Funkce, kterou znamení na štítech plnila, byla více či méně stejná jako u praporů – identifikace. Nesouviselo to ale pouze s obdobím válek a výprav. Sloužilo to i v dobách míru, kdy se znaky jejich majitelů vtiskávaly například do pečeti úředních listin.²³

Znaky byly součástí dědictví. Pokud se jednalo o panovníky, nová dynastie, která nastupovala na trůn, přidávala do svého rodového znaku znak svých předchůdců. A postupem času se tyto znaky panovníků proměnily ve znaky státní. Existují dokonce i monarchie, ve kterých je ještě v dnešní době znak státní stejný, jako byl znak panovnický. Znak nemusí být však jen jeden. Řada států má jak velký, tak malý znak a některé státy dokonce i střední znak.²⁴

Státní znak Francie není v současné době považován za oficiální symbol státu. Neoficiálním státním znakem se stal v roce 1953. Neznamená to však, že by nebyl nikde k vidění. Můžeme ho spatřit například na francouzských konzulátech.²⁵

Francouzský státní znak tvoří široký štít, který je v popředí. Jeho levá strana je zakončena lví hlavou a pravá orlí. Uprostřed nese písmena RF, které zastupují název „Francouzská republika“ (République française). Dále na něm můžeme vidět „fasces“

²² Historie státní vlajky [online] www.vlada.cz [cit. 2015-02-20] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/historie-statni-vlajky/statni-vlajka-ceske-republiky-43756/>

²³ *Lexikon vlajek a znaků zemí světa*. Praha: Kartografie Praha, a.s., 2003, str. 4

²⁴ Tamtéž, str. 4

²⁵ Francie [online] www.wordpress.com [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <https://sankovalucie.files.wordpress.com/2011/06/francie.pdf>

(symbol justice), což je svazek prutů svázaných dohromady okolo sekyry (která byla symbolem úředníků), který je vyobrazen i na francouzské státní pečeti. A na závěr tvoří znak také větve vavřínu a dubu. Vavřín jako symbol vítězství a dub jako symbol moudrosti.²⁶

Státní znak ČR - srovnání

Český státní znak má dvě podoby. První je velký státní znak a druhou je malý státní znak.

Velký státní znak je rozdělen na čtyři stejně velká pole, dvě v horní polovině znaku a dvě ve spodní polovině znaku. Každé pole představuje jedno historické území České republiky – Čechy, Moravu a Slezsko. Čtvrté pole symbolizuje stát jako celek. V levém horním poli a v pravém dolním poli je na červeném pozadí vyobrazen stříbrný lev se dvěma ocasy. Vypadá, jako by se chystal k boji a na hlavě má zlatou korunu. Dále, v pravém horním rohu znaku, je červeno-stříbrná orlice. Na hlavě má také zlatou korunu a její červeno-stříbrné malování je ve vzoru šachovnice. A nakonec, v levém dolním rohu, je na zlatém pozadí vyobrazena druhá orlice. Je černá a na hlavě má také zlatou korunu. Je ozdobena půlměsícem ve stříbrné barvě, který je u křídel zakončen jetelovými listy a pod hlavou má vybíhající křížek.²⁷

Malý státní znak je podstatně jednodušší. Tvoří jej jedno jediné červené pole, na němž je vyobrazený již dříve zmíněný dvouocasý lev. Dva ocasy dělají ze stříbrného lva nadpřirozeného a mystického tvora. (Proč má lev dva ocasy, je vysvětleno v kapitole „Galský kohout“ v části „Státní znak ČR – srovnání“.)²⁸

2.4 GALSKÝ KOHOUT

Jako další státní symbol Francie bude představen galský kohout (ve francouzském jazyce: le coq gaulois). Původ tohoto názvu se ukrývá v latinském slově „gallus“, ve

---

²⁶ Francie [online] www.wordpress.com [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <https://sankovalucie.files.wordpress.com/2011/06/francie.pdf>

²⁷ Státní symboly [online]. www.hrad.cz [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-symboly.shtml>

²⁸ Tamtéž

kterém můžeme najít hned dvě interpretace. Tou první je „*Gallus*“²⁹ (s velkým písmenem G) neboli Gal, a druhou „*gallus*“³⁰ (s malým písmenem G) neboli kohout.

Gallus - Gal

Začneme s první interpretací tohoto latinského slova. Označení Galové dali Římaní keltské civilizaci, která se dostala do údolí Rýna a Rhône koncem doby bronzové, což bylo asi někdy kolem roku 800 před naším letopočtem. Byli to převážně pastevci a válečníci a jejich jazyk a zvyky spadaly do indoevropské větve. Keltové byli velmi zdatní. Dokázali ukovat tzv. dvojsečný železný meč, který byl bezpochyby nejlepší zbraní jejich doby. Keltové byli natolik odvážní a silní, že ve 4. století dobyli celou říši. Postupně si podmaňovali jednu oblast za druhou a přizpůsobovali se obyvatelstvu. Tím dali vzniknout, z jazyka dobyvatelů, jazyku všech kmenů směrem od Rýna a Alp na západ. Francouzům tedy v žilách koluje keltská krev. Říše Keltů ale netrvala dlouho. Již koncem 4. století byla Galie předalpská (sever Itálie) připoutána k Římu. Další území byla Galie zaalpská, to bylo podle Římanů území nacházející se za Alpami a také na území dnešní Belgie.³¹

Postava, která Galii hodně ovlivnila, byl Julius Caesar. Byl to římský politik, generál a státník, narozen roku 100 před n. l. a velmi vzdělaný. Jeho vychovatel Antiphon, původem Gal a i pozdější vojenské výpravy napříč Galií, umožnili Caesarovi být opravdu skvěle informován o dění na tomto území. V roce 58 před n. l. byl prokonsulem obou Galií. To mu pomohlo, aby získal prestiž a armádu a chopil se moci v Římě. Již v roce 59 vybězely neshody mezi Galy k určité intervenci. Caesar, jak se říká, přišel, viděl a zvítězil. To, co bylo jeho výsledným záměrem, bylo dobytí Galie. A vzhledem k neukázněnosti a nejednotnosti Galů a dobré organizaci Caesarova počínání, Caesar dobyl Galii do několika let. S Galy nezacházel jinak než krutě a všechna povstání tvrdě potlačoval. Uchýlil se dokonce i k useknutí pravé ruky mnoha povstalců. Krveprolití ale přineslo mír. Válka Galů trvala celou jednu dekádu a ovlivnila budoucnost i podobu celé Evropy.³²

gallus - kohout

Jak již bylo řečeno, latinské slůvko „*gallus*“ v sobě skrývá dva významy. Nyní se zaměříme na jeho druhý význam, čímž je tedy kohout.

²⁹ PRAŽÁK, Josef . NOVOTNÝ, František. SEDLÁČEK, Josef. *Latinsko-český slovník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1955, str. 593

³⁰ Tamtéž, str. 593

³¹ MAUROIS, André. *Dějiny Francie*. Praha: Lidové noviny, 1994, str. 10-11

³² Tamtéž, str. 11-15

„Coq Gaulois“ vznikl už ve starověku. Objevoval se na starých mincích, což však nemusí znamenat, že již v té době šlo o znak typický pro Galy. Následně zmizel a poté byl znovu nalezen v Německu ve 14. století jako znak pro Francii.³³

Symbolem Galů se mohl stát i později a možná právě díky slovní hříčce „gallus“, která znamená jak kohout, tak Gal.³⁴

Později, během renesance, se začal brát Galský kohout jako typický symbol Francie. Za dob králů z Valois a Bourbonů kohout často symbolizoval Francii v různých rytinách, na mincích, v malbách, v hlavičkách úředních dokumentů apod. Představenstvo kohouta pro změnu umístilo doprostřed Velké francouzské pečeti nebo i na své talíře. Dále se objevoval například na štítech vojsk.³⁵

Dokonce byl nabídnut státní radou jako znak Napoleonovi I., který jej však odmítl se slovy: „*Le coq n'a point de force, il ne peut être l'image d'un empire tel que la France.*“³⁶ („Kohout nemá vůbec žádnou sílu, a tak nemůže být obrazem císařství takového, jako je Francie.“)³⁷

Během Velké francouzské revoluce byl kohout používán v hlubším slova smyslu, a to jako symbol nejen Francie, ale především ostražitosti. Lidé byli v této době neustále v pohotovosti. Další význam byl spojen s jakýmsi kostelním kohoutem, který očekává svítání, jelikož obraz slunce byl něco jako obraz spravedlnosti, Ježíše Krista.³⁸

Od roku 1830 byl kohout opět velmi ceněný. Podle příkazu z 30. července 1830, musel být galský kohout znázorněn na knoflících oděvu a musel přechýlat nad vlajkami národní gardy. Poté ale následovala vláda Napoleona III., který galským kohoutem opovrhoval. A následně Třetí Francouzská republika, během které se galský kohout stal téměř oficiálním symbolem – na konci 19. století začal zdobit mřížku plotu Palais d'Élysée.³⁹

³³ Le coq [online]. *www.elysee.fr* [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/la-presidence/le-coq/>

³⁴ Coq gaulois [online] *www.universalis.fr* [cit. 2015-01-26] Dostupné z: <http://www.universalis.fr/encyclopedie/coq-gaulois/>

³⁵ Tamtéž

³⁶ Le coq [online]. *www.elysee.fr* [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/la-presidence/le-coq/>

³⁷ Tamtéž

³⁸ Coq gaulois [online] *www.universalis.fr* [cit. 2015-01-26] Dostupné z:

<http://www.universalis.fr/encyclopedie/coq-gaulois/>

³⁹ Le coq [online]. *www.elysee.fr* [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/la-presidence/le-coq/>

Galský kohout představuje volnost a je vyobrazen ve státní pečeti. Za Druhé francouzské republiky byl vyobrazen na kormidlech kanónů. Dnes je používám hlavně jako symbol, který označuje Francii metaforicky. Francie je velmi známá jako „země galského kohouta“.

Český lev - srovnání

V České republice bychom místo galského kohouta našli českého lva. Český lev je vyobrazen na malém a velkém státním znaku a podle jedné z legend se dostal do spojitosti s Českou republikou následně. Kníže Bruncvík se spolu se svou družinou vydal na nebezpečnou výpravu do světa. Již během jejich první cesty zachránil Bruncvík život lvu, kterého se pokoušel zabít drak. Lev ho potom na vyjádření díky doprovázel na jeho cestách a byl mu věrným společníkem v dobách míru, ale i náročných bitev. Když se poté kníže vrátil do své rodné země, rozhodl se, že lva nechá namalovat do svého erbu.⁴⁰

Příběh knížete Bruncvíka byl sepsán i známým českým politikem, dramatikem a prozaikem Aloisem Jiráskem.⁴¹

Další z teorií, která praví, jak se stal český lev naším symbolem, bychom našli například v Dalimilově kronice.⁴²

První důkaz, který potvrzuje existenci českého lva, bychom našli v roce 1247. V tomto roce ho přijal Přemysl Otakar II., který vládnul společně se svým otcem Václavem I., jako své erbovní znamení. V jejich společné vládě vidí mnoho historiků spojitost s dvojitým ocasem, který českému lvu náleží. Jeden ocas symbolizuje vládu krále Václava I. a druhý spolu vládcovství jeho syna Přemysla Otakara II. Když otec zemřel a syn zdědil královský trůn, lev se stal znakem českého krále. To bylo 23. září roku 1253. Po smrti Přemysla Otakara II. byl znak dvouocasého lva převzat šlechtickou zemskou obcí.⁴³

---

⁴⁰ Český lev – odkud pochází symbol České republiky [online] *www.velkaepocha.sk* [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.velkaepocha.sk/2012050519491/Cesky-lev-odkud-pochazi-symbol-Ceske-republiky.html>

⁴¹ Tamtéž

⁴² Tamtéž

⁴³ Tamtéž

2.5 DEVÍZA: VOLNOST, ROVNOST, BRATRSTVÍ

Francouzská devíza je další státní symbol, který se vryl nejvíce do paměti během Velké francouzské revoluce a tvoří velkou část národního dědictví. Hodnoty „Liberté, Égalité, Fraternité“ byly pro Francouze, a stále jsou, velmi důležité.

Vznik, vývoj, symbolika

I když je devíza spojována už s teologem, spisovatelem a básníkem François Fénelonem, který na konci 17. století poprvé spojil tyto tři pojmy, mnohem rozšířenější a známější se stala během století Lumièrů – což je tedy 18. století a také období Velké francouzské revoluce, kdy se slova „volnost, rovnost, bratrství“ objevily ve veřejné debatě roku 1790, před vyhlášením první Francouzské republiky.⁴⁴

Robespierre, advokát z Arrasu a poslanec národního shromáždění, heslo zmínil ve své promluvě ohledně organizace národních gard, v prosinci 1790. Řekl, aby „Le peuple Français“ (neboli „Francouzi“) a „Liberté, Egalité, Fraternité“ („Volnost, rovnost, bratrství“) byly vepsány na uniformy a na vlajky národních gard. Jeho návrh se ale neuchytil.⁴⁵

Od roku 1793, Pařížané, kteří byli velmi rychle napodobováni ostatními obyvateli okolních vesnic a měst, psali na své domy „*unité, indivisibilité de la République; liberté égalité ou la mort.*“⁴⁶ („Republika jednotná a nedělitelná; volnost, rovnost, bratrství nebo smrt.“) Brzy však byli vyzváni ke smazání poslední části hesla.⁴⁷

Tak jako spousta revolucionářských symbolů, heslo bylo čím dál tím méně používáno. A to zejména během období císařství. Znovu se objevilo během revoluce roku 1848, kdy bylo však vnímáno spíše na úrovni náboženské. Kněží oslavovali bratrství Kristovo a žehnali stromům svobody, které byly v té době vysazovány. A když byla téhož roku stanovena ústava, heslo „Volnost, rovnost, bratrství“ se stalo tzv. zásadou, také by se dalo říci pravidlem, druhé Francouzské republiky. Dále bylo odmítáno během druhého Francouzského císařství, ale nakonec pod vládou třetí Francouzské republiky, mezi léty

⁴⁴ Devise de la République française [online]. www.france.fr [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: <http://www.france.fr/institutions-et-valeurs/devise-de-la-republique-francaise.html>

⁴⁵ Liberté, Égalité, Fraternité [online]. www.elysee.fr [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/la-presidence/liberte-egalite-fraternite/>

⁴⁶ Tamtéž

⁴⁷ Tamtéž

1870 – 1940, bylo opět zavedeno. Dne 14. července roku 1880, na oslavu dobytí Bastily v roce 1789, bylo heslo vepsáno do pedimentů veřejných budov. V dnešní době ho najdeme například i na mincích nebo francouzských poštovních známkách.⁴⁸

Dále se heslo objevuje v ústavách z let 1946 a také 1958 a v dnešní době tvoří nedílnou součást francouzského národního dědictví.⁴⁹

Heslo ČR „Pravda vítězí“ – srovnání

Francouzské heslo „Volnost, rovnost, bratrství“ by se dalo přirovnat k českému heslu „Pravda vítězí“ (latinsky Veritas vincit), jež je součástí standardy prezidenta České republiky. Vzniklo již za dob husitů, kdy mistr Jan Hus podotkl, že „pravda vítězí nade vším“ (latinsky Super omnia vincit veritas). Heslo „Pravda vítězí“ doprovází standartu od roku 1920, kdy byla stanovena jak státní vlajka tehdejšího Československa, tak i toto historické heslo. Obojí, i přes rozdělení Československa, přetrvalo v České republice až do současnosti.⁵⁰

2.6 SVÁTEK 14. ČERVENCE

Svátek 14. července je výsledkem dobytí Bastily roku 1789. Na dobytí Bastily je nahlíženo jako na symbol slávy a také jako na mezník francouzské historie, který značí konec starého režimu a začátek Velké francouzské revoluce.

Velká francouzská revoluce byla jiná než ostatní městská povstání. Teď už se přestalo demonstrovat především za levný chléb a za jiné běžné cíle. Teď se v lidech navíc nahromadila nenávist vůči vrchnosti a sídlům, ve kterých přebývala. V literatuře se objevovalo víc a víc kritiky francouzského obyvatelstva na francouzské hospodářství, politiku a dokonce i na sociální stav země.⁵¹

Dochovalo se víc jak 60 000 soupisů se stížnostmi, které nám ukazují stav předrevoluční Francie. Většina soupisů odsuzuje absolutismus a navrhuje zavedení

⁴⁸ Devise de la République française [online]. *www.france.fr* [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: <http://www.france.fr/institutions-et-valeurs/devise-de-la-republique-francaise.html>

⁴⁹ Tamtéž

⁵⁰ Pravda vítězí [online]. *www.husitstvi.cz* [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://husitstvi.cz/clanky/pravda-vitezii/>

⁵¹ Kolektiv autorů. *Dějiny Francie*. Praha: ČK Nakladatelství Svoboda, 1988, str. 301-302

„reformy daňového systému, soudnictví a zákonodárství a zavedení osobní svobody a svobody tisku.“⁵²

Dne 5. května roku 1789 se konalo zahajovací zasedání tří generálních stavů (šlechta, duchovenstvo a třetí stav – poddaní, měšťanstvo). Chtěli, aby se hlasovalo podle hlav a nikoliv podle stavů. Od té doby bylo ještě několik zasedání, než se 17. června 1789 prohlásil třetí stav za Národní shromáždění. Tento čin vyvolal u duchovenstva to, že souhlasilo s „plenárním zasedáním zástupců veškerého francouzského národa.“⁵³ Šlechta byla však proti. Nakonec to dopadlo tak, že král řekl, že zasedání bude probíhat odděleně. Jenže třetí stav nechtěl ze zasedání odejít a tak si svým přístupem získal valnou většinu duchovenstva a dokonce i pár poslanců z generálního stavu šlechty. Ludvík XVI. tedy vyzval zbytek poslanců, aby se také stali součástí Národního shromáždění. Potom schválil prohlášení o osobní svobodě a svobodě tisku. Královský absolutismus skončil a 9. července 1789 se Národní shromáždění prohlásilo za Ústavodárné shromáždění. A ačkoliv Ludvík XVI. dal stavy dohromady, měl v plánu je rozehnat.⁵⁴

Centrem Velké francouzské revoluce se stala Paříž. Atmosféra v tomto majestátním městě byla napjatá, neboť byla přeplněna strachem a úzkostí, a hlavně starostmi o Národní shromáždění. K opravdovému vyhrocení došlo dva dny před 14. červencem, po střetu německých dragounů a francouzské gardy, která byla doprovodem manifestujícímu lidu. Dále byla vytvořena městská rada města Paříže, která měla v čele poslanceký výbor, a její úkol byl držet život ve městě pod kontrolou.⁵⁵

Dne 13. července 1789 vzpoura postihla celou Paříž a situace už nebyla nadále pod kontrolou. Den poté, tedy 14. července 1789, se lidé vydali do Invalidovny, kde si ve skladišti zbraní každý nějakou obstarali a šli k Bastile. Bastila byla dobyta a den jejího dobytí se stal událostí, která je dodnes považována za prvotní vrchol Velké francouzské revoluce. Dobyť Bastily je také tzv. symbolem svržení „starého režimu“.⁵⁶

Konzervativní historiografie má ale na dobytí Bastily trochu jiný názor – této události se spíše vysmívá. Revolucionáři v ní totiž našli osm vězňů a přibližně ke stovce obránců a švýcarskou gardu, která byla vedena vůdcem de Launayem. Ten chtěl

⁵² Kolektiv autorů. *Dějiny Francie*. Praha: ČK Nakladatelství Svoboda, 1988, str. 302

⁵³ Tamtéž, str. 303

⁵⁴ Tamtéž, str. 303

⁵⁵ Tamtéž, str. 303-304

⁵⁶ Tamtéž, str. 304

s revolucionáři vyjednávat, jenže než stihl něco vyřešit, už se střílelo. Revolucionáři přišli asi o sto mužů a švýcarská garda byla zčásti vymlácena i s velitelem de Launayem. Mezi povstalci byli hlavně řemeslníci a obchodníci.⁵⁷

Dobytí Bastily ale představovalo daleko víc, než jen jakousi událost na počátku revoluce. To bylo dokázáno i tím co následovalo. Král nevěděl, zdali by měl povstání potlačit vojskem anebo jestli by neměl vojsko radši odvolat. Ale vzhledem k nátlaku ze strany liberální šlechty, vedené vévodou de Liancourt, král 15. července 1789 vojska z okolí Paříže odvolal. Následující den se král vydal do Paříže. Tam mu slavnostně byla starostou Paříže předána kokarda, jako „*symbol vznešeného a věčného spojení mezi panovníkem a lidem*“.⁵⁸ Díky tomuto aktu král uznal pařížskou městskou radu, která se stala náhradníkem za povstalecký výbor. Po tomto kroku se ta nejkonzervativnější aristokracie rozhodla emigrovat. Situace v Paříži byla i tak poměrně dlouho vyhrocená. Dokonce ještě osm dní po dobytí Bastily byli na náměstí Grève oběšeni reprezentanti starého režimu, generální intendant Bertier de Sauvigny a také jeho tchán Foulon de Doué. Jejich hlavy byly poté napíchnuty na kůly a pochodovalo se s nimi ulicemi povstalců.⁵⁹

Pád Bastily byl vnímán jako něco přínosného a dobrého. Vedl k revolučním změnám v městských správách a na některých místech dokonce ještě dříve než v Paříži. Tak tomu bylo například v Provinci, v Rouenu a jinde. Zachvácená byla i města v okolí Paříže, jako například Chartres nebo Orléans. V oblasti Normandie to byla města jako Evreux, Caen nebo Vernon a na středozápadě Francie Rennes, Angers nebo Tours. Na východě Francie probíhaly přeměny poněkud tvrdě. To se týkalo měst jako například Nancy nebo Troyes. A ve Štrasburku, dne 21. července 1789, revoluce přesáhla regionální rámeček. Oproti tomu sever a jih Francie zažíval klidný průběh. V Toulouse, Aix-en-Provence nebo v Albi se revoluce obešla i bez pouličních bitek a sporů.⁶⁰

I když se lišily průběh, podstata a forma změn, které chtěla revoluce přinést, najdeme u nich kdejaké rysy společné. Například královští intendanty neměli problém se vzdát své moci, absolutistická moc byla zlomena, centrální správa odstraněna a výběr daní zastaven. Staré zastupitelské orgány byly nahrazeny zastupitelskými orgány novými,

⁵⁷ Kolektiv autorů. *Dějiny Francie*. Praha: ČK Nakladatelství Svoboda, 1988, str. 304

⁵⁸ Tamtéž, str. 304

⁵⁹ Tamtéž, str. 304

⁶⁰ Tamtéž, str. 304

zpravidla stálými výbory a jejich první poslání bylo zorganizovat místní armádu, což znamenalo městské milice.⁶¹

Velká očekávání měli v pozitivním slova smyslu i rolníci. Pro ně se ale nic nezměnilo a ke změně feudálního systému nedošlo. („*feudalismus – ozn. společensko-ekon. poměrů rozvíjejících se od raného středověku. Na jedné straně spol. stáli privilegovaní vlastníci lén, feudálové, na druhé straně na nich závislé zemědělské obyv., poddaní, kteří feudálům odváděli povinné dávky, rentu.*“⁶²) Co jim na štěstí také moc nepřidávalo, byla v té době nevelká úroda a někde hrozil dokonce i hlad. K tomu všemu ještě přispívala hospodářská krize, která se neustále prohlubovala, čímž bylo hodně lidí bez práce. Nezaměstnanost pochopitelně způsobovala nárůst žebračské komunity a tuláků. To vedlo k nepokojům v ulicích, neboť se začaly vytvářet potulné bandy. Rolníci se ve strachu z možného nebezpečí začali ozbrojovat. Strach a obavy zachvátily téměř celou Francii po dobu od července 1789 až do srpna téhož roku.⁶³

Robespierre, jenž byl advokátem v Arrasu a poslancem Národního shromáždění, tvrdil, že král Ludvík XVI. byl muž, který byl seslán z nebe, aby uskutečnil revoluci, o kterou se snažil už Jindřich IV. nebo Karel Veliký. Ale za jejich doby byl tento čin nemožný.⁶⁴

Dnes je 14. červenec vyhlášen státním svátkem, který se slaví po celé Francii. Nejmarkantnější oslavy jsou v Paříži, kde se každoročně scházejí tisíce lidí, oslavující dobytí Bastily. Oslavy jsou doprovázené koncerty, vojenskými přehlídkami na Champs-Élysées a také velkolepým ohňostrojem.

V dnešní době je na místě, kde stála Bastila postaven červencový sloup. Ten symbolizuje nikoliv Velkou francouzskou revoluci a pád Bastily, ale červencovou revoluci roku 1830, která vedla k nastolení konstituční monarchie a vládu krále Ludvíka Filipa Orleánského.⁶⁵

⁶¹ Kolektiv autorů. *Dějiny Francie*. Praha: ČK Nakladatelství Svoboda, 1988, str. 304

⁶² Kolektiv autorů. *Encyklopedický slovník*. Praha 2: Odeon, 1993, str. 300

⁶³ Kolektiv autorů. *Dějiny Francie*. Praha: ČK Nakladatelství Svoboda, 1988, str. 304

⁶⁴ MAUROIS, André. *Dějiny Francie*. Praha: Lidové noviny, 1994, str. 235

⁶⁵ *Lexikon vlajek a znaků zemí světa*. Praha: Kartografie Praha, a.s., 2003, str. 65

Svátek 28. října v ČR- srovnání

Francouzský státní svátek 14. července by se dal připodobnit k českému státnímu svátku 28. října. Jde o zánik státního útvaru zvaného Rakousko-Uhersko v roce 1918 a vznik samostatného Československa. Československo přetrvalo až do roku 1992, kdy se osamostatnila Česká i Slovenská republika.⁶⁶

Prvním prezidentem Československa byl Tomáš Garrigue Masaryk, označovaný také jako „Prezident Osvoboditel“. Přezdívku získal proto, jelikož se velmi podílel na vzniku tehdejšího Československa. I přes neúspěchy prvních kroků českých politiků o prosazení samostatnosti, se českému exilu v čele s T. G. Masarykem podařilo vést opravdový boj proti centrálním mocnostem. Velké zásluhy na tom měl i Edvard Beneš, který se stal mimo jiné druhým československým prezidentem. Ten se svou skupinkou příznivců založil utajenou organizaci Mafie. Dále měli také určitý podíl herci, spisovatelé a novináři.⁶⁷

Vznik Československa byl také vznikem tzv. „První republiky“, která trvala až do roku 1938, kdy byla podepsána Mnichovská dohoda. Pod První republiku spadala následující území: Čechy, Morava, České Slezsko, Slovensko a Podkarpatská Rus a lidé zde používali jazyky jako například češtinu, slovenštinu, polštinu, maďarštinu, němčinu a jiné.⁶⁸

2.7 ŘÁD ČESTNÉ LEGIE

Řád čestné legie, neboli „Ordre national de la Légion d'honneur“, je prvním řádem Francie zřízeným 19. května 1802. Jeho zakladatelem byl Napoleon Bonaparte, který byl v té době prvním konzulem. Řád čestné legie se stal královským řádem a po pádu monarchie i nejvyšším řádem a vyznamenáním ve Francii. Dokazuje, že každý může být oceněn bez ohledu na svůj původ nebo povolání.⁶⁹

⁶⁶ 28. říjen 1918 – Den vzniku samostatného Československa [online] www.radio.cz [cit. 2015-03-13].

Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/static/vznik-ceskoslovenska-28-rijen-1918/>

⁶⁷ Tamtéž

⁶⁸ Tamtéž

⁶⁹ Legion of Honour [online]. www.britannica.com [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/335043/Legion-of-Honour>

Když se stal Napoleon císařem, předsedal slavnostnímu uvedení řádu do úřadu, jež se konalo v roce 1804, v Hôtel des Invalides v Paříži. Jeho ideály týkající se tohoto řádu vyvolaly vlnu odporu. Napoleon totiž chtěl, aby byl řád udělován všem. Tudiž nespokojenost přicházela hlavně ze strany těch, kteří měli pocit, že Řád čestné legie by měl být pouze pro vojáky. Napoleon si však svůj plán prosadil a vyznamenání bylo udělováno i civilistům.⁷⁰

Zaměříme-li se na hlavní ideály Napoleona při zakládání řádu, zjistíme, že členství bylo pozoruhodně rovnostářské. Mohl ho získat muž i žena, Francouz i cizinec, civilista i voják, ... Řádem mohl být totiž uznán kdokoli, bez ohledu na jeho původ, náboženství nebo postavení. Pro přijetí do toho řádu, jež mohlo být uděleno i posmrtně, se požadovalo dvacet let civilních výsledků v době míru nebo mimořádná vojenská statečnost a služba v období války. A přijetí do řádu na základě služby ve válce s sebou neslo ocenění „Croix de Guerre“ (válečný kříž), což je nejvyšší francouzská vojenská medaile.⁷¹

Během konzulátu a prvního císařství sloužil Napoleon jako velmistr řádu. Zatímco velká rada sedmi vysokých hodnostářů spravovala patnáct teritoriálních jednotek, do kterých byl řád rozdělen. V současné době slouží prezident Francie jako velmistr, jelikož je hlava státu a řád je spravován velko-kancléřem.⁷²

Legie má pět hodností, které jsou prezentovány v sestupném pořadí. Nositel velkokříže je nejvyšší vyznamenání, které je limitováno na 80 členů. Dále velkodůstojník, což je limitováno na 200 členů; komandér, limitovaný na 1 000 členů; důstojník, limitovaný na 4 000 členů a na závěr rytíř, který je nelimitovaný. Jen Napoleon sám jmenoval kolem 48 000 lidí, kteří byli hodni nosit Řád čestné legie a počet cizinců mezi kandidáty, s hodností vyšší než rytíř, je opravdu nespočet.⁷³

Povýšení z nižší hodnosti na vyšší se uskutečňuje podle služeb vykonaných v řádu nižším. Mimořádné služby mohou kandidáta dostat z ničeho na jakoukoli hodnost. Tím

---

⁷⁰ Legion of Honour [online]. *www.britannica.com* [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/335043/Legion-of-Honour>

⁷¹ Tamtéž

⁷² Tamtéž

⁷³ Tamtéž

pádem se může stát, že někdo, kdo je úplně bez řádu, se z ničeho nic dostane například na komandéra.⁷⁴

Změny provedené v designu odznaku odrážejí zvraty ve francouzské historii. Původně hvězda řádu zobrazovala korunu obklopenou dubem a vavřínový věnec s hlavou Napoleona, zatímco druhá strana zobrazovala orla držícího blesk, s mottem „Honneur et Patrie“ (Čest a vlast). Za dob první restaurace Bourbonů, Ludvík XVIII. roku 1814 nahradil hlavu Napoleona hlavou krále Francie, Henryho IV. A na druhé straně představil královský znak „fleur-de-lis“ (lilie). V roce 1870, Napoleon III. obnovil původní design, ačkoli Napoleonovu hlavu nahradil ženskou hlavou republiky. Odznak tedy zobrazoval tuto hlavu s nápisem „République Française“ a obrácená strana znaku měla trojbarevný kříž s nápisem „Honneur et Patrie“.⁷⁵

Vzhledem k tomu, že Řád čestné legie byl od začátku udělován i cizincům, najdeme mezi vyznamenanými i řadu příslušníků České republiky. Mezi ně by patřili například osobnosti jako prezident Tomáš Garrigue Masaryk, Edvard Beneš, Václav Havel, režisér Miloš Forman, zpěvačka Marta Kubišová, spisovatel Milan Kundera, disident a politik Jiří Dienstbier, válečný veterán František Fajtl.⁷⁶

Řád bílého lva v ČR – srovnání

Řád bílého lva je spravován kancléřem prezidenta republiky a udělován prezidentem republiky. Obsahuje pět tříd, z nichž první třída řádu je nejvyšší. Dále obsahuje dvě skupiny – skupinu občanskou a skupinu vojenskou. Je udělován Čechům na základě velkých zásluh o stát. Ať už na poli politiky, správy státu, vědy a techniky, kultury, školství, umění nebo hospodářství a podobně. Pokud kandidát na řád není Čech, může si řád zasloužit velkými zásluhami ve prospěch státu – České republiky.⁷⁷

⁷⁴ Legion of Honour [online]. *www.britannica.com* [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/335043/Legion-of-Honour>

⁷⁵ Tamtéž

⁷⁶ Marta Kubišová převzala francouzský Řád čestné legie [online]. *www.novinky.cz* [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/283088-marta-kubisova-prevzala-francouzsky-rad-cestne-legie.html>

⁷⁷ Stanovy [online] *www.hrad.cz* [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-vyznamenani/rad-bileho-lva/stanovy.shtml>

Řád tvoří pěticípá hvězda, která má na konci každého cípu kuličku. Veprostřed je stříbrný lev a samozřejmě nechybí ani lipové lístky, které jsou obsaženy také ve státní pečetí ČR - jelikož lípa srdčitá je národní strom.⁷⁸

Mezi nositele řádu Bílého lva patří například bývalý prezident Francouzské republiky François Mitterrand, který byl oceněn roku 1990 I. třídou s řetězem. Dále Prof. Dr. Vladimír Krajina, oceněn také I. třídou v též roce. Roku 1990 byli oceněni i dva další kandidáti. Byla to Zdena Salivarová-Škvorecká a Josef Škvorecký. Oba dva ocenění III. třídou. A o dva roky později, roku 1992, byl oceněn Prof. H. G. Skilling, PhD.⁷⁹

2.8 VELKÁ FRANCOUZSKÁ PEČEŤ

Posledním symbolem uvedeným v této bakalářské práci je Velká francouzská pečeť. Je to všeobecně uznávaný symbol svrchovanosti a také státní symbol Francie.

Královské pečete

Pečete byly vytvořeny Merovejskými králi. Nejprve se objevila pečeť v podobě pečetního prstenu a později královská francouzská pečeť, která se pod dynastií Kapetovců zvětšila na 12 centimetrů. Což je i velikost, které dosahuje moderní, státní francouzská pečeť.⁸⁰

Pečeti pod vládou starého režimu zobrazovaly krále sedícího na trůně, který vykonával spravedlnost. K pečetění se používal zelený vosk, který byl pro důležité dokumenty a také žlutý vosk, který byl pro méně důležité dokumenty. Zapečetěny byly všechny edikty, řády, dekrety a deklaráce. A tak, jako i ve všech ostatních evropských monarchiích, každý král měl svou vlastní pečeť, která byla vytvořena při jeho nástupu a zničena po jeho smrti.⁸¹

---

⁷⁸ Stanovy [online] www.hrad.cz [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-vyznamenani/rad-bileho-lva/stanovy.shtml>

⁷⁹ Řád Bílého lva [online] www.hrad.cz [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-vyznamenani/ceska-a-slovenska-federativni-republika/rad-bileho-lva.shtml>

⁸⁰ The Great Seal of France [online] www.midi-france.info [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: http://www.midi-france.info/06141206_seal.htm

⁸¹ Tamtéž

Státní pečeť

Vznik současné Velké francouzské pečeti se datuje 8. září 1848. Což je tedy rok vzniku druhé Francouzské republiky. Ta používala státní pečeť první republiky jen krátce. Byla na ní vyobrazena frygická čapka, než jí umělec Jacques-Jean Barre dal nový design.⁸²

Velká francouzská pečeť vyobrazuje sedící ženskou figuru, která představuje „liberté“ (volnost) a ztělesňuje Juno (z latinského slova „luna“, které znamená „měsíc“⁸³). Na sobě má roucho a korunu, která je dobře známá díky soše Svobody – dárek Američanům od Francouzů. Žena drží fascés, starodávný symbol představující občanskou autoritu, který je zároveň součástí znaku Francie. Opírá se o lodní kormidlo – tento symbol má odkazovat na vládu (francouzsky *gouvernement*), jelikož francouzské slovo „gouverner“, původně znamenalo řídit/ovládat. Na kormidle je vyobrazen malý kohoutek. Jeden jeho spár je opřený o zeměkouli, což představuje dominanci Francie nad celým světem. Za kormidlem je dubová větev, jež je symbolem dlouhověkosti. Vpředu nalevo od kormidla je hlasovací urna, na níž jsou písmena „SU“, zastupují „Suffrage Universel“ (všeobecné hlasovací právo). V pozadí napravo je malířská paleta a malířské štětce, jako symbol umění, dále pluh k orbě a svazek pšenice, zastupující zemědělství a nakonec ozubené kolo, představující průmysl.⁸⁴

Pečeť je po svém obvodu olemována popiskem „RÉPUBLIQUE FRANÇAISE, DÉMOCRATIQUE, UNE ET INDIVISIBLE“ (Francouzská republika, demokratická, jednotná a nedělitelná). Dále se na pečeti nachází nápis „24 FEV. 1848“ (24. února 1848), který je ve spodní části pečeti. Je to datum, které uvádí, kdy byla založena prozatímní vláda.⁸⁵

Zadní strana pečeti nese slova „AU NOM DU PEUPLE FRANÇAIS“ (ve jméno francouzského lidu). Ta jsou obklopena dubovou korunou, která symbolizuje, jak již bylo zmíněno, dlouhověkost. Dále zde najdeme vavříin, jako symbol vítězství, listy svázané dohromady plevelem a hroznovým vínem, jako symbol zemědělství a bohatství, a nakonec

⁸² The Great Seal of France [online] www.midi-france.info [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: http://www.midi-france.info/06141206_seal.htm

⁸³ PRAŽÁK, Josef. NOVOTNÝ, František. SEDLÁČEK, Josef. *Latinsko-český slovník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1955, str. 51

⁸⁴ The Great Seal of France [online] www.midi-france.info [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: http://www.midi-france.info/06141206_seal.htm

⁸⁵ Tamtéž

devízu Francouzské republiky „ÉGALITÉ, FRATERNITÉ, LIBERTÉ“ (rovnost, bratrství, volnost).⁸⁶

Historie moderní pečeti

Po zrušení monarchie a vyhlášení první republiky v září 1792, byly národní pečeteř zničeny a poslány do Monnaie, kde se pečeteř spolu s mincemi vyráběly. Ještě téhož měsíce byly vytvořeny pečeteř nové.⁸⁷

Pod vládou druhé republiky, když byla přijata Velká francouzská pečeř, bylo její používání omezeno jen na zapečeření nových zákonů, dekretů Národního shromáždění a úředních smluv. Funkce strážce pečeteř byla vázána na ministra spravedlnosti. To vysvětluje moderní užití francouzského názvu „Garde des Sceaux“ (strážce pečeteř), pro francouzského ministra spravedlnosti.⁸⁸

Po skončení druhého císařství bylo zakázáno pečeteř nových zákonů a pečeř se používala pouze na ústavní nařizení a úřední smlouvy, jako například Versailleská smlouva.⁸⁹

Mezi léty 1920 a 1946 bylo používání pečeteř nemožné, neboť byl ztracen recept na vosk. Za vlády čtvrté republiky, jediným zapečeřeným dokumentem byla konstituce z 27. října 1946. V tomto roce se totiž přišlo na jiný recept a začal být používán vosk červené barvy.⁹⁰

Pod vládou páté republiky byla zapečeřena ústava ze 4. října 1958 a tak se stalo zapečeřování ústavních změn tradicí. Pečeřní ceremonie se provádí v kancléřství za přítomnosti ministra spravedlnosti.⁹¹

Velká státní pečeř ČR – srovnání

Státní pečeř České republiky je symbol, který prakticky skoro nikdy nevidíme. Pečeř je používána prezidentem a to při podepisování důležitých mezinárodních smluv nebo významných pověřovacích listin, týkajících se velvyslanců. Pečeřidlo je uschováno

---

⁸⁶ The Great Seal of France [online] *www.midi-france.info* [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: http://www.midi-france.info/06141206_seal.htm

⁸⁷ Tamtéž

⁸⁸ Tamtéž

⁸⁹ Tamtéž

⁹⁰ Tamtéž

⁹¹ Tamtéž

v kanceláři prezidenta České republiky a prezidentovou povinností je pečetídlo chránit a bránit jejímu zneužití.⁹²

Státní pečeť České republiky je oproti francouzské pečeti podstatně jednodušší a také menší. Tvoří ji velký státní znak, který je ve středu pečeti. Na levé a pravé straně znaku najdeme trojici lipových listů. Jsou zde vyobrazeny, jelikož, jak již bylo řečeno, lípa srdčitá je národní strom ČR. Pečeť je olemována nápisem „Česká republika“, kterému se říká „opis“. Mezi prvním písmenem (Č) a posledním písmenem (a) opisu se nachází kytička. Ta určuje, odkud se má opis začít číst. Pečeť se používá v měřítkách 4,6cm a 6,6cm.⁹³

---

⁹² Státní pečeť [online] www.mujsat.cz [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: http://www.mujsat.cz/statni_pecet_cr.aspx

⁹³ Tamtéž

3 STÁTNÍ SYMBOLY TYPICKÉ POUZE PRO FRANCII

Mezi státní symboly, které jsou typické pouze pro Francii, by patřila Marianne. Marianne je symbol, který v českých reáliích nenachází svůj protějšek.

3.1 MARIANNE

Marianne je státní symbol, který je unikátní a najdeme jej pouze ve Francii. Za její vznik vděčíme Velké francouzské revoluci, při které se stala žena s frygickou čapkou na hlavě jedním ze symbolů Francouzské republiky. Byla ztělesněním svobody a francouzských hodnot, které přešly v devízu: volnost, rovnost, bratrství. Nebyla však jen to. Byla hlavně ztělesněním Francie samotné. Dostala jméno Marianne, které bylo typickým jménem 18. století, a ve 20. století začala přebírat tváře slavných francouzských osobností jako vyjádření uznání. Jednou z nich byla například i Catherine Deneuve.⁹⁴

Frygická čapka na hlavě Marianne měla také svůj význam. Byla brána jako symbol svobody a nosili ji osvobození otroci z Řecka a z Říma. Dále také námořníci ve Středozemním moři. Poté byla přejata revolucionáři, kteří přicházeli z jihu Francie. Postupem času se ale od frygické čapky na hlavě Marianne upustilo a byla nahrazena korunou.⁹⁵

Sochy a především busty Marianne se stávaly za vlády třetí Francouzské republiky čím dál tím běžnější. Byly umístěny zejména na městských radnicích a v dnešní době jsou k vidění například i na mincích, poštovních známkách a podobně. Marianne se stávala více a více známá a od osvobození Francie v roce 1944, na sebe brala tváře známých hereček, modelek apod. Jak již bylo řečeno, jednou z nich byla Catherine Deneuve a těmi dalšími byly Brigitte Bardot, Michèle Morgan, Mireille Mathieu, Inès de la Fressange, Laetitia Casta, Évelyne Thomas nebo Sophie Morceau.⁹⁶

Marianne ztvárnil i umělec Eugène Delacroix ve svém obraze „La liberté guidant le peuple“ (Svoboda vede lid) v roce 1830. Marianne je zde uprostřed bitvy a v ruce drží

⁹⁴ AGULHON, Maurice. BONTE, Pierre. *Marianne: Les visages de la République*. Evreux: Gallimard, 1992, str. 13

⁹⁵ Marianne [online]. *www.france.fr* [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: <http://www.france.fr/institutions-et-valeurs/marianne.html>

⁹⁶ Tamtéž

francouzskou vlajku. Tento obraz byl poprvé představen v roce 1831 a nyní ho můžeme obdivovat v pařížském Louvru.⁹⁷

---

⁹⁷ Marianne Républicaine [online] *www.over-blog.com* [cit. 2015-03-2015]. Dostupné z: <http://marianne-republicaine.over-blog.com/article-la-65615829.html>

4 VYUŽITÍ STÁTNÍCH SYMBOLŮ VE VÝUCE

První polovinu praktické části této bakalářské práce tvoří analýza testu a dotazníku. Cílem bylo zjistit, jaký mají studenti přehled v oblasti státních symbolů Francie a následně jaký zaujímají postoj k informacím o státních symbolech.

Od výsledků testu a dotazníku se odvíjí druhá polovina praktické části, ve které je představen návrh činností a seznam doporučeného materiálu věnovaný této problematice. Doporučené materiály mohou zlepšit, zjednodušit a také zpestřit informace předávané studentům.

4.1 TEST A DOTAZNÍK

Tento test a dotazník je zaměřený na státní symboly Francie a jejich využití ve výuce, což je i téma této bakalářské práce. Dotazováno bylo dvacet studentů francouzského jazyka Gymnázia Václava Hraběte v Hořovicích, ve věkové škále od patnácti do šestnácti let. Průzkumu se zúčastnilo sedm chlapců a třináct dívek. Z prvního ročníku čtyřletého gymnázia, 1. C, bylo dotazováno dvanáct studentů a z pátého ročníku osmiletého gymnázia, 5. A, bylo dotazováno osm studentů.

Test

Test se skládá z dvanácti uzavřených a čtyř otevřených otázek. Úspěšnost studentů u jednotlivých otázek je znázorněna v tabulce č. 1. V prvním sloupci je číslo otázky. Ve druhém a ve třetím sloupci je počet studentů 1. C a 5. A, kteří odpověděli ne otázku správně. A v posledním sloupci je v procentech vyjádřena úspěšnost všech studentů u dané otázky. Celková úspěšnost v zadaném testu byla 64% a test je k dispozici v příloze č. 2.

Testové otázky byly zaměřené na následující témata: prezident Francie, francouzská vlajka, Velká francouzská revoluce, francouzská hymna, Řád čestné legie, Marianne, devíza Francie a galský kohout.

Studenti prokázali, až na pár jedinců, že je jim známo, kdo je současný francouzský prezident a také, že vědí, jak vypadá francouzská vlajka. Součástí druhé otázky bylo také zjistit, zdali studenti znají symboliku barev na vlajce. Více jak polovina dotazovaných vůbec neodpověděla. Zbytek dotazovaných odpověděl buď špatně, nebo zmínil význam jen jedné ze tří barev. (Otázky č. 1,2)

Již ne tak dobře dopadla otázka týkající se Velké francouzské revoluce. I když osmnáct studentů vědělo století, nevěděli si rady s datací revoluce a ani s výročím pádu Bastily. (Otázka č. 3) a, b, c)

Výsledky týkající se francouzské hymny dopadly poměrně dobře. Devatenáct studentů určilo správně název a patnáct studentů povahu písně, s výjimkou pěti studentů, jež považovali hymnu za píseň romantickou. (Otázka č. 4) a, b)

Otázky týkající se Řádu čestné legie dopadly asi nejhůře. Studenti nevěděli, kdo řád zavedl a ani komu je řád udělován. Osmnáct studentů však vědělo, že se řád uděluje dodnes. (Otázka č. 5) a, b, c)

Sedmnáct studentů už slyšelo o Marianne a vědí, že je to busta ženy, a však pouze čtyři studenti byli schopni své informace o Marianne rozvést. Vzhledem k tomu, že Marianne je typickým francouzským symbolem, bylo by na místě, aby o něm studenti byli schopni alespoň něco říci. (Otázka č. 6) a, b)

Stoprocentní úspěšnosti studentů se podařilo dosáhnout akorát u otázky, která se dotazovala na to, kdo byl Napoleon Bonaparte. (Otázka č. 7)

Devíza Francouzské republiky byla známa dvanácti studentům a kohout, jakožto zvíře reprezentující Francii, pouze devíti studentům. (Otázky č. 8,9)

Studenti, hned po vyplnění testu, projevíli zájem o jeho společné rozebrání s učitelem, z důvodu doplnění jejich znalostí v této oblasti.

Dotazník

Dále byl studentům předložen dotazník zaměřený na to, jaký mají studenti vztah k Francii a co pro ně státní symbol vlastně znamená. Dotazník zjišťoval, zdali si studenti myslí, že jsou státní symboly důležité a zdali se studenti samotní již setkali s nějakými státními symboly během svého předchozího studia. Celý dotazník je k dispozici v příloze č. 3.

Z dotazníku jsme se dozvěděli, že studenti mají k Francii spíše kladný vztah a zemi, pokud se tak již nestalo, by rádi navštívili. Láká je nová kultura a její poznávání.

Pokud se studenti s některými státními symboly Francie setkali, pak to byla vlajka a hymna. Tyto dva pojmy byly také nejčastější odpovědi u otázky „Co si představíte pod pojmem státní symbol?“. Pod pojmem státní symbol si studenti dále představovali Eiffelovu věž, Vítězný oblouk, Louvre a víno. Studenti zastávají názor, že státní symboly jsou pro Francouze, jakožto vlastence, velmi důležité a odrážejí historii země.

Studenti z velké části odpověděli, že by se chtěli o symbolech dozvědět více, jelikož to považují za nezbytnost při učení cizího jazyka. Chtěli by se však o symbolech učit jen okrajově a ne dopodrobna. Největší zájem byl projeven o bližší poznání francouzské vlajky a hymny.

4.2 NÁVRH ČINNOSTÍ A DOPORUČENÉHO MATERIÁLU

Návrh činností a doporučený materiál nesoucí informace o státních symbolech Francie je určen pro mírně pokročilé studenty francouzského jazyka ve věku studentů prvních ročníků středních škol.

Tato část bakalářské práce nemá za úkol představit celou vyučovací hodinu, ale pouze návrhy, které mohou být během hodiny francouzského jazyka využity.

Vždy bude představen určitý symbol, u kterého bude uvedeno, co by se k němu během hodiny hodilo říci nebo ukázat a jaké aktivity by se daly použít. Vybrané symboly jsou státní vlajka, státní hymna a státní znak.

Do seznamu doporučené literatury bychom zařadili naučné knihy, videa kanálu youtube.com nebo i různé další internetové zdroje zabývající se problematikou státních symbolů.

Jako materiál vhodný při srovnávání francouzských a českých symbolů by stála za zmínku stránka „Můj stát“ na internetové adrese www.mujsat.cz (konz. 30. 3. 2015). Jedná se o internetový zdroj, který nám nabízí stručný popis českých symbolů jako je státní znak, barvy, vlajka, pečeť, hymna nebo prezidentská standarta. Kromě jednoduchého popisu symbolu tu také u každého najdeme i odkaz na jeho historii, další informace, zajímavosti a dokonce i jeden úkol – úkoly jsou ale pro studenty prvních ročníků středních škol vcelku primitivní. Stránka je doplněna vtipnými obrázky a sama o sobě působí velmi elegantně, přehledně a zajímavě.

1. Státní vlajka

- Studenti si prohlédnout vlajku na stránce:
<http://www.statnivlajky.cz/francie> (konz. 30. 3. 2015)
- Seznámí se s několika pojetími významů barev vlajky, které bychom našli v knihách:
  - 1) BRIAN JOHNSON BARKER, *Vlajky: kapesní atlas*. Frýdek-Místek: Alpress s.r.o., 2005, str. 16
  - 2) *Lexikon vlajek a znaků zemí světa*. Praha: Kartografie Praha, a.s., 2003, str. 65
- O francouzské vlajce se studenti mohou dále informovat na francouzských stránkách:
  - 1) <http://www.france.fr/institutions-et-valeurs/le-drapeau-francais-0.html> (konz. 8. 4. 2015)
  - 2) <http://www.elysee.fr/la-presidence/le-drapeau-francais/> (konz. 8. 4. 2015)
- Srovnání s českou vlajkou za pomoci již dříve zmíněné internetové stránky s názvem „Můj stát“, sekce „Státní vlajka“.

2. Státní hymna

- Studenti si poslechnou první sloku a refrén hymny na internetové stránce youtube.com:
<https://www.youtube.com/watch?v=PIQSEq6tEVs> (konz. 30. 3. 2015).
- Dále dostanou 1. sloku a refrén hymny v předtištěné formě, ve které bude pár slov chybět (enfants, tyrannie, soldats, marchons). Studenti je během poslechu budou doplňovat.
- Bude se číst první sloka hymny (Příloha č. 1) a následně se studenti zamyslí nad atmosférou melodie a textu písně.

- Jako další zdroj informací by mohl být využit článek z časopisu *Cizí jazyky*, ve kterém mimo jiné najdete i noty ke státní hymně, což by mohlo zajímat hudebně zaměřené studenty:
NOVÁKOVÁ, Sylva. La Marseillaise. *Cizí jazyky: Časopis pro teorii a praxi*. 2001-2002, roč. 45, č. 4, str. 125-126
- O francouzské hymně se studenti mohou dále informovat na francouzských stránkách:
  - 1) <http://www.france.fr/institutions-et-valeurs/la-marseillaise.html> (konz. 8. 4. 2015)
  - 2) <http://www.elysee.fr/la-presidence/la-marseillaise-de-rouget-de-lisle/> (konz. 8. 4. 2015)
- Srovnání s českou hymnou za pomoci již dříve zmíněné internetové stránky s názvem „Můj stát“, sekce „Státní hymna“.

3. Státní znak

- Přiřazování symbolů k patřičnému znaku České/Francouzské republiky:

Lev, vavřík, dub, orlice, sekyra, koruna, dva ocase

ČR: _____

FR: _____

Odpověď: ČR: lev, orlice, koruna, dva ocase; FR: vavřík, dub, sekyra

Vzhledem k tomu, že studenti znají podobu českého státního znaku, přiřadí nejprve prvky českého státního znaku a posléze jim zbydou prvky francouzského státního znaku – prvky francouzského státního znaku tak budou studentům předloženy implicitně.

- Spojování podle významu:

Pole se lvem

moudrost

Vavřík

jedno z území ČR

Dub

znak úředníků

Pole s orlicí	vítězství
Sekyra	jedno z území ČR

Odpověď: pole se lvem – jedno z území ČR, vavřín – vítězství, dub – moudrost, pole s orlicí – jedno z území ČR, sekera – znak úředníků)

- Znak si studenti prohlédnou na internetové stránce:
<http://dalky.cz/pruvodce/z-francie.html> (konz. 31. 3. 2015)
- Srovnání s českou vlajkou za pomoci již dříve zmíněné internetové stránky s názvem „Můj stát“, sekce „Velký znak“.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci byly popsány státní symboly Francie a analyzovány z kulturního a interkulturního hlediska. Ke všem symbolům byl uveden jejich protějšek v českých reáliích, kromě Marianne, která je francouzský unikát a nemá v českých reáliích svůj ekvivalent. Je to velmi pozoruhodný symbol, už jen z toho důvodu, že se tvář Marianne s proměnou jejích modelů mění. Tím pádem se stává naprosto dokonalým symbolem, který drží krok s moderní dobou.

Francouzské a české státní symboly se kromě státní vlajky markantně liší. Například u státní hymny nebo zvířete, které je pro stát charakteristické, bychom našli velké rozdíly. Francouzská hymna má úplně jiný náboj, než hymna česká a proti francouzskému kohoutu stojí český lev. Dále v souvislosti se státní pečeti bych zmínila velikost francouzské pečeti, která činí 12 cm a českou státní pečeť přesahuje o 5,4 cm. Francouzská pečeť je také více propracovaná, co se týče symboliky a vzhledu pečete vůbec.

Během psaní práce jsem si všimla podobnosti mezi Velkou francouzskou pečeti a francouzským státním znakem. Oba tyto symboly obsahují stejné prvky, mezi kterými jsou například dubové a vavřínové větve. Dále jsem zaznamenala, že většina francouzských symbolů vznikla nebo se uchytila během Velké francouzské revoluce. K těmto symbolům by se řadila například Marianne, devíza: „volnost, rovnost, bratrství“ nebo státní hymna.

V praktické části této bakalářské práce bylo díky testu a dotazníku zaměřenému na státní symboly Francie a jejich využití ve výuce, zjištěno, že studenti nemají o státních symbolech dostatečný přehled. Mnozí ani nevědí, co mezi státní symboly Francie patří nebo co si pod pojmem státní symbol představit. Studenti však mají zájem se o státních symbolech něco dozvědět a dokonce by měli zájem i o výklad ve francouzském jazyce.

Státní symboly jsou určitým národním dědictvím a lidé by o nich měli mít alespoň zběžný přehled. Každý symbol má svou historii a svůj příběh, odráží v sobě důležité historické okamžiky a etapy, kterými si národ prošel a nese s sebou nějaké poselství. Se státními symboly se setkáváme i v běžném životě a každého člověka tedy může obohatit, když si znalosti související se symboly státu, ať už svého, tak cizího, doplní. Mě osobně

práce obohatila opravdu hodně a dala mi spoustu užitečných informací, které bych ráda jednou využila během své učitelské praxe.

RÉSUMÉ

Les symboles de la France font partie intégrante de l'état. C'est un élément de la fortune culturelle dont l'état est très fier. Dans le cas des symboles de la France, on peut nommer le drapeau national, Marianne, l'emblème national, l'hymne national, la fête nationale du 14 Juillet, le coq gaulois, l'Ordre national de la Légion d'honneur, le Grand sceau de France et la devise : « Liberté, Egalité, Fraternité ». Dans la partie théorique, on analyse ces symboles d'un point de vue culturel et interculturel. Ils sont analysés sur le plan de l'anthropologie et sont placés dans un contexte historique. La partie pratique repose sur un test et un questionnaire focalisés sur les symboles de la France et leur utilisation dans l'éducation. Le but de cette recherche est de découvrir les connaissances et l'intérêt des étudiants. Ce travail se termine par la proposition des activités et des sources recommandées concernant la problématique étudiée.

TABULKY

Tabulka č. 1

Otázka	1. C	5. A	%
1)	9/12	6/8	75%
2) a	2/12	7/8	5%
2) b (*)	-	-	-
3) a	10/12	8/8	90%
3) b	2/12	0/8	10%
3) c	8/12	3/8	55%
4) a	11/12	8/8	95%
4) b	7/12	8/8	75%
5) a	7/12	1/8	40%
5) b	4/12	0/8	20%
5) c	11/12	7/8	90%
6) a	9/12	8/8	85%
6) b	0/12	4/8	20%
7)	12/12	8/8	100%
8)	7/12	5/8	60%
9)	6/12	3/8	5%

(*) Otázka 2) b je otevřená otázka, která se dotazuje na význam barev státní vlajky. Tato otázka je okomentována v 5. kapitole, část 5.1 a není započítána do výsledné úspěšnosti studentů v testu.

LITERATURA

- 1) AGULHON, Maurice. BONTE, Pierre. *Marianne: Les visages de la République*. Evreux: Gallimard, 1992. ISBN 2-07-053208-9.
- 2) BARKER, Brian Johnson. *Vlajky: kapesní atlas*. Frýdek-Místek: Alpress, s.r.o., 2005. ISBN 80-7362-088-X.
- 3) Kolektiv autorů. *Dějiny Francie*. Praha: ČK Nakladatelství Svoboda, 1988. ISBN 73/508-21-8.5.
- 4) Kolektiv autorů. *Encyklopedický slovník*. Praha 2: Odeon, 1993. ISBN 80-207-0438-8.
- 5) *Lexikon vlajek a znaků zemí světa*. Praha: Kartografie Praha, a.s., 2003. ISBN 80-7011-776-1.
- 6) LYER, Stanislav. *Stručný etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1968, ISBN: 80-04-23715-0.
- 7) MAUROIS, André. *Dějiny Francie*. Praha: Lidové noviny, 1994. ISBN 80-7106-098-4.
- 8) NOVÁKOVÁ, Sylva. La Marseillaise. *Cizí jazyky: Časopis pro teorii a praxi*. 2001-2002, roč. 45, č. 4.
- 9) *Ottův slovník naučný*, Vydavatel a nakladatel J. Otto v Praze
- 10) PRAŽÁK, Josef. NOVOTNÝ, František. SEDLÁČEK, Josef. *Latinsko-český slovník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1955.

Elektronické zdroje:

- 1) Coq gaulois [online] www.universalis.fr [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <http://www.universalis.fr/encyclopedie/coq-gaulois/>
- 2) Česká státní hymna [online]. www.vlada.cz [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/udalosti/ceska-statni-hymna-52312/>
- 3) Český lev – odkud pochází symbol České republiky [online] www.velkaepocha.sk [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.velkaepocha.sk/2012050519491/Cesky-lev-odkud-pochazi-symbol-Ceske-republiky.html>
- 4) Devise de la République française [online]. www.france.fr [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: <http://www.france.fr/institutions-et-valeurs/devise-de-la-republique-francaise.html>

- 5) Francie [online] *www.wordpress.com* [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <https://sankovalucie.files.wordpress.com/2011/06/francie.pdf>
- 6) Historie státní vlajky [online] *www.vlada.cz* [cit. 2015-02-20] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/historie-statni-vlajky/statni-vlajka-ceske-republiky-43756/>
- 7) Le coq [online]. *www.elysee.fr* [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/la-presidence/le-coq/>
- 8) Legion of Honour [online]. *www.britannica.com* [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/335043/Legion-of-Honour>
- 9) Liberté, Égalité, Fraternité [online]. *www.elysee.fr* [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/la-presidence/liberte-egalite-fraternite/>
- 10) Marianne [online]. *www.france.fr* [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: <http://www.france.fr/institutions-et-valeurs/marianne.html>
- 11) Marianne Républicaine [online] *www.over-blog.com* [cit. 2015-03-2015]. Dostupné z: <http://marianne-republicaine.over-blog.com/article-la-65615829.html>
- 12) Marta Kubišová převzala francouzský Řád čestné legie [online]. *www.novinky.cz* [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/283088-marta-kubisova-prevzala-francouzsky-rad-cestne-legie.html>
- 13) Pravda vítězí [online]. *www.husitstvi.cz* [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://husitstvi.cz/clanky/pravda-vitezi/>
- 14) Řád Bílého lva [online] *www.hrad.cz* [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-vyznamenani/ceska-a-slovenska-federativni-republika/rad-bileho-lva.shtml>
- 15) Stanovy [online] *www.hrad.cz* [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-vyznamenani/rad-bileho-lva/stanovy.shtml>
- 16) Státní pečeť [online] *www.mujsstat.cz* [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: http://www.mujsstat.cz/statni_pecet_cr.aspx
- 17) Státní symboly [online]. *www.hrad.cz* [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-symboly.shtml>
- 18) The Great Seal of France [online] *www.midi-france.info* [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: http://www.midi-france.info/06141206_seal.htm

- 19) 28. říjen 1918 – Den vzniku samostatného Československa [online] *www.radio.cz*
[cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/static/vznik-ceskoslovenska-28-rijen-1918/>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Text francouzské státní hymny a překlad podle J. O. Fischera

NOVÁKOVÁ, Sylva. La Marseillaise. Cizí jazyky: *Časopis pro teorii a praxi*. 2001-2002, roč. 45, č. 4, str. 125-126

Příloha č. 2: Test

Příloha č. 3: Dotazník

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1

Text písně:

1. *Allons enfants de la Patrie,
Le jour de gloire est arrivé !
Contre nous de la tyrannie,
L'étendard sanglant est levé. (bis)
Entendez-vous dans les campagnes
Mugir ces féroces soldats ?
Ils viennent jusque dans vos bras
Égorger vos fils et vos compagnes !*

Refrain: *Aux armes, citoyens !*

*Formes vos batallions !
Marchons, marchons,
Qu'un sang impur
Abreuves nos sillons !⁹⁸*

Překlad podle J. O. Fischera:

*Kupředu, děti, za Francii,
nadešly vlasti slavné dny!
Proti nám zved se tyranii
(:praporec krví zbrocený!:)
Zda neslyšíte v salvách pušky
řev soldatesky surové?
Rodiny z náručí nám rve
a vraždí naše družky!*

Zbraň vzhůru, občané,

*řad'te se v prapory!
Jen dál! Jen dál!
Krev nečistá
ať zkrápí úhory!⁹⁹*

⁹⁸NOVÁKOVÁ, Sylva. La Marseillaise. Cizí jazyky: *Časopis pro teorii a praxi*. 2001-2002, roč. 45, č. 4, str. 125

⁹⁹Tamtéž, str. 126

PŘÍLOHA 2

TEST

- 1) **Kdo je současný prezident Francie?**
  - a) François Hollande
  - b) Auguste Angellier
  - c) Nicolas Sarkozy

- 2) **Vlajka Francie:**
  - a) Nakreslete

  - b) Vědel(a) byste, co reprezentují jednotlivé barvy vlajky?

- 3) **Velká francouzská revoluce:**
  - a) **V jakém století proběhla?**
    - a) 17. století
    - b) 18. století
    - c) 19. století

  - b) **Pokud víte, i v kterých letech, napište:**
_____

  - c) **Který den v roce si Francie připomíná pád Bastily?**
    - a) 14. května
    - b) 14. června
    - c) 14. července

- 4) **Francouzská hymna:**
  - a) **Jak se nazývá?**
    - a) Marseillaise
    - b) Bouillabaisse
    - c) Le Petit Parisien

  - b) **Jaké slovo ji nejvíce vystihuje?**
    - a) bojovná
    - b) klidná
    - c) romantická

- 5) **Řád čestné legie:**
  - a) **Kdo byl jeho zakladatelem?**
    - a) Napoleon Bonaparte
    - b) François Mitterant
    - c) Ludvík XIV

  - b) **Komu mohl být řád udělen?**
    - a) pouze vojákům
    - b) pouze civilistům
    - c) vojákům i civilistům

- c) **Uděluje se dodnes?**
a) ano
b) ne
- 6) **Marianne:**
a) **Kdo/Co to je?**
a) francouzský národní pokrm
b) socha/busta ženy ztělesňující Francii
c) bývalá francouzská císařovna

b) **Máte o Marianne nějakou bližší představu? Pokud ano, jakou?**
- 7) **Kdo byl Napoleon Bonaparte?**
a) prezident
b) císař
c) král
- 8) **Jak zní devíza (heslo) Francouzské republiky?**
a) Volnost, rovnost, samostatnost
b) Volnost, rovnost, spolenectví
c) Volnost, rovnost, bratrství
- 9) **Tak jako Česko reprezentuje Český lev, jaké zvíře reprezentuje Francii?**
a) kohout
b) kůň
c) lev

PŘÍLOHA 3

DOTAZNÍK

- 1) **Jaký máte vztah k Francii? Navštívili jste ji někdy?**
- 2) **Co si představíte pod pojmem státní symbol?**
- 3) **Myslíte si, že jsou státní symboly pro Francouze důležité? Proč ano/proč ne?**
- 4) **Setkal(a) jste se již během svého studia alespoň s některými státními symboly Francie? (Pokud ano, uveďte s kterými.)**
  - a) ano _____
  - b) ne
- 5) **Považujete vyučování týkající se státních symbolů za přínosné nebo za zbytečné? Proč?**
- 6) **Pokud byste měl(a) možnost se hodiny věnované státním symbolům zúčastnit, který symbol byste chtěl(a) více poznat?**